

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	9
Het raadsel van de universiteit 9 Benadering, toon en methode 11 Hoofdlijnen 13 Verre familie 14	

DE GRONINGSE UNIVERSITEIT IN DE ZEVENTIENDE EEUW (1614-1714)

Inleiding	19
1 Friese vrijheid en noordelijk humanisme	21
<i>De vorming van Stad en Lande (1000-1500) 21 De Aduarder Academie 27 In een groter verband (1498-1560) 38 Hervorming binnen de kerk? 41 Revolutie, Reformatie en Reductie (1566-1594) 48</i>	
2 De oprichting van de universiteit	55
<i>Stad en Lande, één en verdeeld 55 Religie en onderwijs 57 Consolidatie en normalisatie 65 Voorbereidingen voor een universiteit 67 De officiële opening 75 Motieven voor de stichting 76 De rol van Ubbo Emmius 84</i>	
3 Bestuurlijk gezag en academische vrijheid	91
<i>Universitaire modellen 91 De wetten 96 Het bestuur I: curatoren 98 Het bestuur II: senaat, rector magnificus en secretaris 101 Personeel 104 Privileges en vrijheden 107</i>	
4 Opgang (1614-1640)	113
<i>Een expanderende stad 113 De eerste studenten en hun herkomst 115 De groei van het hooglerarenbestand 120 De betere middelmaat 125</i>	
5 Academische gebouwen en voorzieningen	131
<i>Het Academiegebouw 131 De Academiekerk en omgeving 133 De bibliotheek 135 Het anatomisch theater 138 De beurs 142 De hortus 144 Een kwestie van prioriteiten 147</i>	
6 Colleges en disputaties: academisch onderwijs	149
<i>Het onderwijsprogramma 149 Hoor- en dictaatcolleges 150 Disputaties 155 Examens, promoties en graden 159 Het onderwijsprofiel 165</i>	
7 Rede versus openbaring (1640-1665)	167
<i>Het voorspel in Utrecht 167 Martinus Schoock tussen hamer en aambeeld 171 Cartesianisme en de vrijheid van de filosofie 175 Verdere uitbouw der academie 181 'Floret Academia nostra' 186</i>	

8	De academische gemeenschap	191
	Stad en academie 191 De hoogleraren 192 Studenten 203 Het funus als academisch ritueel 210	
9	Van crisis naar crisis (1665-1714)	213
	Oorlog! 213 Het odium theologicum 221 Hugenenoten in Groningen 248 De strijd rond Bernoulli 251 Aflopend getij 259 Op weg naar het einde? 264	

DE EEUW VAN DE VERLICHTING (1714-1815)

	Inleiding	269
10	Restauratie en reformatie (1714-1752)	271
	Een sombere tijd 272 Bescheiden herstel 277 Tegenpolen: Driessen en Barbeyrac 279 Het wolffianisme in Groningen 285 Tegen geestdrijverij en libertinisme 289 Omwenteling in staat en academie 298	
11	Een 'verlichte' universiteit (1752-1770)	305
	Franeker voorbij 306 Universiteit en genootschap: Pro Excolendo (1761) 312 Wetenschap 'ten Voordeel van 't Gemeen' 320 Petrus Camper en de bestrijding van de veepest 326	
12	De grenzen van de Verlichting (1770-1795)	333
	De affaire-Van der Marck 333 Prinsgezind of patriot 347 'De eens begonnen Rosmoolen' 354	
13	Bestuur, beheer en de 'zaak der privilegiën'	357
	De curatoren 357 Gebouwen en voorzieningen 361 De senaat en de privileges 371	
14	Vrije Bataven in een Frans keurslijf (1795-1812)	375
	'Een waarlijk gezegende ommekeer': de Bataafse Revolutie 375 Het onzekere lot der universiteit 380 Een academisch ziekenhuis 388 Een technologisch topinstituut 393 Blauwdrukken voor een nieuw stelsel van hoger onderwijs 396 Inlijving 403	
15	Gepromoveerde ezels: onderwijs en onderzoek	411
	De aanklacht van Petrus Hofstede 411 Een nieuw studiepatroon? 415 Een al te grote studievrijheid 418 Promotieperikelen 427 Een prille onderzoekscultuur 433 Een nieuwe definitie van de universiteit 439	
16	Genootschappen en ontgroensenaten: nieuw academisch leven	441
	In het huis van de professor 441 Participatie in de genootschapscultuur 465 Onder vrienden: de nieuwe studentencultuur 472 Esprit de corps 479	
17	Oude tijden die herleven (1812-1815)?	487
	Franse chaos 487 Het ontwerp voor een nieuw universitair bestel 491 Tweehonderd jaar Groningse universiteit 494 Lokale autonomie of centraal toezicht? 498	

OP DE DREMPEL VAN DE MODERNE TIJD (1815-1876)

Inleiding	505
18 Gulden jaren (1815-1840)	507
Nederland onder Willem I 509 De regels van het Organiek Besluit 513 Eén van geest 518 Herziening van het Organiek Besluit: nodig of overbodig? 527 Te wapen! 531 Oplopende spanningen 538 Een Gronings Réveil 540 Contra Calvijn 551	
19 Groningen bedreigd (1840-1868)	557
Afscheid van Franeker 557 Kerkelijke binding of academische vrijheid? 563 Liberalen en conservatieven over krimp en concentratie van het hoger onder- wijs 573 Een universiteit in verval? 582 Een feest van hoop en verbonden- heid 594 De neergang van de Groninger Richting 600	
20 Centralisatie van bestuur en beheer	605
Het college van curatoren 605 De senaat en de rector magnificus 612 Gebouwen en voorzieningen I: Academiekerk en Academiegebouw 614 Gebouwen en voorzieningen II: bibliotheek 621 Gebouwen en voorzieningen III: anatomisch theater en ziekenhuis 629 Gebouwen en voorzieningen IV: hortus botanicus en 'oeconomische tuin' 636 Gebouwen en voorzieningen V: chemisch laboratorium 639 Gebouwen en voorzieningen VI: kabinetten en verzamelingen 642 Crisis door gebrekkige uitrusting? 646	
21 Metamorfose van het onderwijs	647
Onrijp ooft? De Latijnse school en de academische propedeuse 647 Sleets humanisme 651 Afscheid van het Latijn 654 Van dictaat naar practicum 657 Prijsvragen 663 De promotie nieuwe stijl 668 De komst van de hbs 690 Status en expertise 695	
22 De stand der hoogleraren	697
Ambt en aanzien 697 Het ambt in de verdrukking 704 De hoogleraar als publiek figuur 711 Het 'bedaarde' onderzoek 717	
23 Het corps der studenten	723
De oprichting van Vindicat atque Polit 723 Weerstand tegen Vindicat 728 Splijting en erkenning 731 Het profiel van 'de' student 736 Het dagelijks leven van een student 740 Het verschijnen en verdwijnen van Panathenaeum 744 Aristocraten versus democraten 747	
24 Aan de rand van de afgrond (1870-1876)	753
De eerste wetsvoorstellen 753 Groningen tussen vrees en verwachting 756 Een vrouwelijke student 759 Aan de rand van de afgrond 765	
Tussenbalans: het zelfbewustzijn van een noordelijke universiteit	771
Noten	775
Bronnen en bibliografie	869
Namenregister	891
Woord van dank	911